

Eutanazja

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Małgorzata Olech, *Utylityzm Petera Singera. Rozważania o eutanazji*, „Edukacja Humanistyczna” 2013, nr 1 (28).

- Źródło: Michał Płociński, *Wesley J. Smith o osobach poddawanych eutanazji: Czy to są gorsi ludzie*, 5.06.2019 r., dostępny w internecie: rp.pl [dostęp 29.07.2019 r.].
- Źródło: Monika Kaczoruk, Anna Pacian, Jolanta Pacian, Hanna Skórzyńska, *Eutanazja – zabójstwo człowieka czy uśmierzenie bólu. Regulacje prawne wybranych państw świata*, „Hygeia Public Health” 2014, nr 49 (1), s. 19–25.
- Źródło: Kazimierz Szewczyk, *Bioetyka. Medycyna na granicach życia*, Warszawa 2009.
- Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. -Kodeks karny.*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 10.03.2020 r.].

Eutanazja

Źródło: domena publiczna.

Eutanazja to dla jednych powodowane współczuciem przerwanie cierpienia nieuleczalnie chorego człowieka, dla innych to nieuprawniona ingerencja w ludzkie życie i odwieczne prawa natury. Są wśród nas tacy, którzy domagają się prawa do eutanazji i wywodzą go z prawa do godnego życia człowieka. Inni postrzegają takie oczekiwania jako przejaw cywilizacji śmierci, którą trzeba za wszelką cenę zatrzymać.

Problem, jak to najczęściej w życiu bywa, jest bardzo złożony. Spróbuj się z nim zmierzyć i zrozumieć różne jego aspekty. To samo pojęcie ma bowiem różne wymiary i być może jesteś jednocześnie zwolennikiem, jak i przeciwnikiem eutanazji.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz prawne i moralne aspekty eutanazji.
- Skonfrontujesz własne przekonania na temat eutanazji z poglądami innych.
- Przeanalizujesz złożoność problemu eutanazji.

Dla zainteresowanych

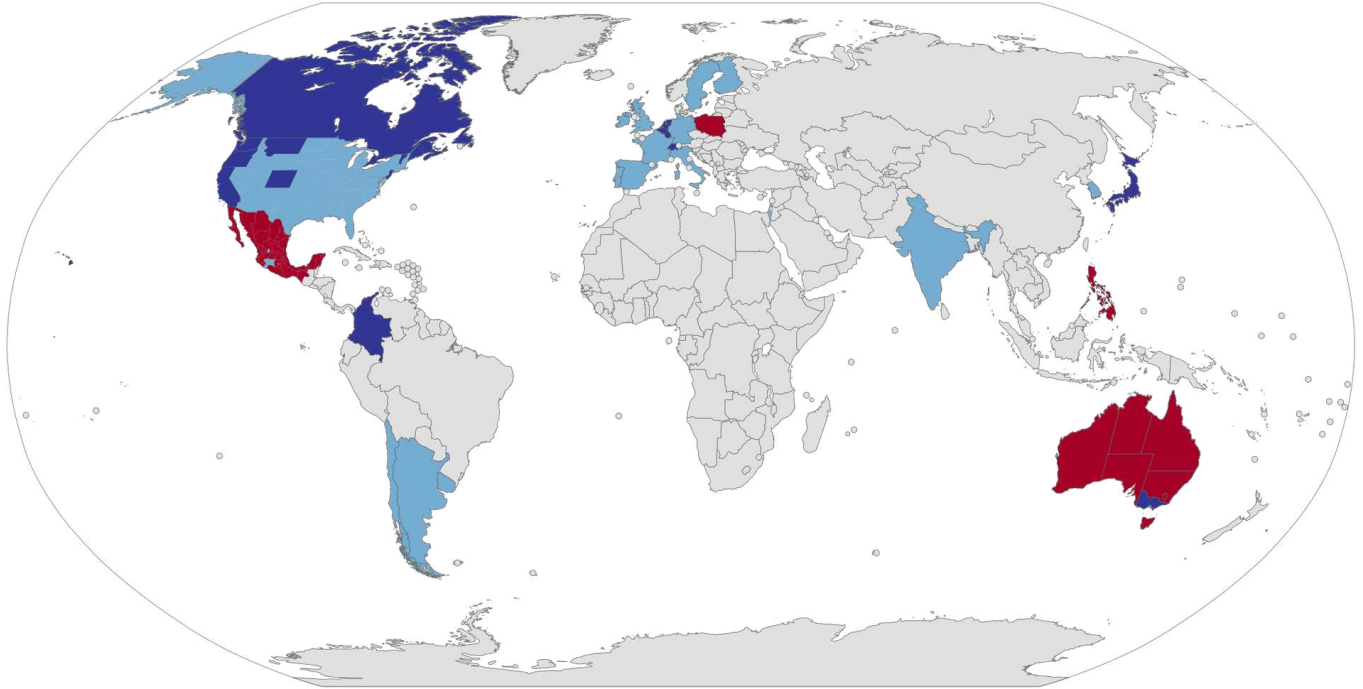
**Spory światopoglądowe
- eutanazja**

**System prawny i system
moralny - czy coś je
łączy?**

Przeczytaj

Eutanazja na świecie

Mapa przedstawiająca legalność eutanazji na świecie (2020 r.):

kolor granatowy – eutanazja jest legalna;

kolor błękitny – pasywna eutanazja jest legalna.

kolor czerwony – eutanazja jest nielegalna.

Źródło: Michael Jester, licencja: CC 0 1.0.

Czym jest eutanazja?

Według XVII-wiecznego angielskiego filozofa Francisa Bacona eutanazja to powodowane współczuciem pozbawienie życia nieuleczalnie chorego człowieka na jego żądanie. Po raz pierwszy pojęcie pojawiło się najprawdopodobniej w greckiej komedii Kratinosa w V w. p.n.e. Dla niego eutanazja była po prostu „dobrą śmiercią”. Sto lat później inny grecki poeta określił eutanazję jako „łatwą śmierć”. Platon i Arystoteles wyrażali poparcie dla dobrowolnego zakończenia bezsensownych cierpień. Natomiast pitagorejczycy bezwzględnie przeciwstawiali się prawu człowieka do odbierania sobie życia. Ideę śmierci godnej, łagodnej i tym samym pełnej chwały głosił Ciceron, rzymski mówca i filozof.

W średniowieczu eutanazja wiązana była z samobójstwem lub zabójstwem. Filozofowie chrześcijańscy, zwłaszcza św. Augustyn, już w V w. potępiali samobójstwo oraz wszelkie zabijanie człowieka niewinnego. Tymczasem średniowieczni rycerze wyposażeni byli w krótki sztylet, zwany mizerykordią (z łac. *miseriordia* – miłosierdzie), do skracania życia śmiertelnie rannym rycerzom, zarówno przyjaciółom, jak i rywalom.

Nowożytność rzuciła jeszcze inne spojrzenie na problem eutanazji. W III Rzeszy stosowano ją przymusowo względem osób uznanych instytucjonalnie za upośledzone. W ten sposób mylnie rozumieli ją [naziści](#), wywodząc zasady czystości rasowej z [eugeniki](#).

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Współcześnie w niektórych kodeksach karnych, również polskim, eutanazję traktuje się jak zabójstwo. Są też państwa legalizujące eutanazję na różnych zasadach.

Całkowity zakaz skracania ludzkiego życia obowiązuje w hinduizmie, a także w klasycznych odmianach judaizmu i buddyzmu. Katolicyzm od czasów papieża Piusa XII (1939–1958) dopuszcza odstępstwo od stosowania środków podtrzymujących życie. Ważne jest jednak to, że dopuszcza to jedynie w wypadku zaistnienia prowadzenia [uporczywej terapii](#). Współcześni filozofowie katolicki są podzieleni w kwestii dopuszczalności eutanazji. Dla jednych jest to morderstwo, dla innych akt miłosierdzia wobec bliźniego. Wśród zwolenników eutanazji dominują [użyteczności](#), czyli zwolennicy zasady, że dobre jest to, co zmniejsza cierpienia i powoduje wzrost przyjemności.

Warto nadmienić, że tzw. uśpienie zwierzęcia (np. agresywnego lub chorego) jest powszechnie stosowane i legalne w Polsce oraz za granicą. Uśmiercenie zwierzęcia przez weterynarza również jest eutanazją.

Jakie są rodzaje eutanazji?

Wyróżniamy **eutanazję czynną (aktywną)**, czyli śmierć spowodowaną określonym działaniem człowieka, i **eutanazję bierną (pasywną)** – w następstwie zaniechania

terapii podtrzymującej życie. Ze względu na wolę człowieka możemy również dokonać klasyfikacji na **eutanazję dobrowolną**, kiedy występuje świadoma prośba o spowodowanie śmierci lub taka została spisana ostatnia wola, i **eutanazję niedobrowolną**, gdy chory nie jest w stanie wyrazić takiej prośby, ponieważ jest nieprzytomny i nie pozostawił pisemnego oświadczenia. Możemy również mówić o **eutanazji bezpośredniej**, gdy podjęte działanie lub zaniechanie bezpośrednio zmierza do skrócenia życia chorego, oraz **eutanazji pośredniej**, kiedy podjęte działanie ma na celu uśmierzenie bólu, jednak drugim, niezamierzonym, ale i nieuniknionym skutkiem jest skrócenie życia chorego.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Prawne regulacje eutanazji

W kontekście [legislacyjnym](#) eutanazja rozumiana jest jako prawo do podjęcia decyzji o zakończeniu życia nieuleczalnie chorego człowieka, aby skrócić mu cierpienia. Takie prawo przysługuje tylko choremu, a gdy jest nieprzytomny – jego rodzinie lub lekarzowi. W Albanii, Holandii (Niderlandach), Belgii, Luksemburgu, Japonii, Kolumbii oraz w części jednostek administracyjnych takich [krajów federacyjnych](#), jak Stany Zjednoczone, Meksyk i Australia zalegalizowano eutanazję czynną i dobrowolną. Prawodawcy przyjęli tam, że człowiek ma prawo do godnej śmierci, wolnej od cierpienia. Punktem wyjścia do tej decyzji stało się prawo do wolności, na którego podstawie człowiek może zdecydować, czy chce dalej żyć zależny od urządzeń medycznych i innych ludzi, czy też woli godnie umrzeć.

Zbliżoną formułą prawną jest również **wspomagane samobójstwo** (z ang. *assisted suicide*), czyli pomoc, najczęściej lekarska, w popełnieniu samobójstwa przez chorego poprzez umożliwienie mu zażycia odpowiedniej substancji chemicznej. Wspomagane samobójstwo jest legalne m.in. w Holandii (Niderlandach), Belgii, Niemczech, Szwajcarii, Szwecji czy stanie Oregon w USA.

Zasady, na których eutanazja jest dopuszczona w poszczególnych państwach, są zróżnicowane. Najczęściej, aby eutanazja była legalna, muszą zaistnieć następujące przesłanki:

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

eugenika

teoria głosząca doskonalenie ludzi i zwierząt poprzez selektywne rozmnażanie i zaniechanie reprodukcji osobników mniej wartościowych; w odniesieniu do samych ludzi dotyczy również poprawiania cech psychicznych (np. zdolności), jak i moralności

kraj federacyjny

inaczej federacja lub państwo związkowe; kraj składający się z jednostek administracyjnych obdarzonych szeroką autonomią w zakresie stanowienia lokalnego prawa, podporządkowanych jednak rządowi centralnemu w zakresie wspólnej waluty, polityki zagranicznej i obronnej

legislacja

proces stanowienia prawa, inaczej też określany jako ustawodawstwo lub prawodawstwo; w Polsce w procesie legislacyjnym bierze udział przede wszystkim parlament (Sejm i Senat) oraz Prezydent RP

naziści

narodowi socjaliści, członkowie NSDAP (z niem. *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei* – Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników), partii Adolfa Hitlera, która w 1933 r. wygrała wybory w Niemczech i przejęła władzę na 12 lat; do NSDAP należało ponad 8 mln Niemców, czyli co szósty dorosły obywatel III Rzeszy

utilitaryzm

kierunek etyki głoszący, że najwyższym moralnym celem działalności człowieka jest bycie pożytecznym, a to, co pożyteczne, jest dobre; zasada użyteczności sformułowana przez utilitarystów głosi, że postępowanie człowieka jest słuszne, jeśli prowadzi do uzyskania jak największej ilości szczęścia i jak najmniejszej ilości nieszczęścia

uporczywa terapia

terapia nieuzasadniona, która nie służy ogólnie pojętemu dobru pacjenta, lecz sztucznie przedłuża proces jego nieuchronnego umierania; powiększa przez to cierpienie

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z wywiadem przeprowadzonym z suicydologiem prof. Brunonem Hołystem oraz z tekstem źródłowym. Zwróć uwagę na stanowisko rozmówcy wobec eutanazji. Następnie wykonaj zadania.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DctXmcPiQ>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału Dlaczego ludzie odbierają sobie życie i czy eutanazja w Polsce powinna być dozwolona?

Małgorzata Olech

Utylitaryzm Petera Singera. Rozważania o eutanazji

Australijski etyk Peter Singer z wielkim zaangażowaniem rozważa współczesne problemy bioetyczne. Pokazuje między innymi, w jaki sposób utilitarystyczne kryteria działania mogłyby stanowić materialne podstawy etyki medycznej. Z punktu widzenia bezstronnego obserwatora usiłuje testować nasze mocno zakorzenione przekonania. W nowym świetle ukazuje też moralne obowiązki wobec innych. Singer, podobnie jak wielu utilitarystów, jest przekonany o tym, że problemy moralne zrodzone przez postęp technologiczny nie mogą znaleźć rozwiązania w deontologicznej teorii świętości ludzkiego życia. Pragnie na kanwie interesujących przykładów zademonstrować upadek jej podstawowych założeń. Jest przekonany, że zasada głosząca niezbywalną wartość ludzkiego życia ulega w praktyce zakwestionowaniu. Nie są już dziś arbitralne wedle niego próby przypisywania odmiennej wartości życiu różnych istot. Rozwijająca się w medycynie konsekwencjalistyczna etyka jakości życia ludzkiego wyraźnie podważa znaczenie tradycyjnej etyki świętości życia.

Źródło: Małgorzata Olech, *Utylitaryzm Petera Singera. Rozważania o eutanazji*, „Edukacja Humanistyczna” 2013, nr 1 (28).

Ćwiczenie 1

Przypomnij sobie, czym jest utilitaryzm. Następnie na podstawie wywiadu, tekstu źródłowego oraz wiedzy własnej wskaż jeden argument utilitarystyczny za eutanazją oraz jeden argument utilitarystyczny przeciwko niej.

Argument utilitarystyczny za eutanazją:

Argument utilitarystyczny przeciw eutanazji:

Ćwiczenie 2

Rozstrzygnij, komu oraz dlaczego łatwiej jest zaakceptować prawo do eutanazji: liberałowi czy konserwatyście.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. -Kodeks karny.

Art. 148

§ 1. Kto zabija człowieka, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

Art. 150

§ 1. Kto zabija człowieka na jego żądanie i pod wpływem współczucia dla niego, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wyjątkowych wypadkach sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Art. 151

Kto namową lub przez udzielenie pomocy doprowadza człowieka do targnięcia się na własne życie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Źródło: Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. -Kodeks karny., dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 10.03.2020 r.].

” Kazimierz Szewczyk

Bioetyka. Medycyna na granicach życia

Holenderski (Niderlandzki) kodeks karny

Art. 293

§ 1. Kto zakończy życie drugiej osoby na jej jawne i przemyślane życzenie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 12 albo grzywnie piątej kategorii.

§ 2. Czyn zabroniony w § 1 nie podlega karze, jeśli popełnia go lekarz,

który wypełnił kryteria ostrożności podane w art. 2 Ustawy o zakończeniu życia na żądanie i pomocnictwie w samobójstwie i zawiadomił o tym czynnie municypalnego patologa, zgodnie z warunkami sformułowanymi w art. 7 Ustawy o zakładach pogrzebowych.

Źródło: Kazimierz Szewczyk, *Bioetyka. Medycyna na granicach życia*, Warszawa 2009.

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” Jolanta Pacian, Anna Pacian, Hanna Skórzyńska, Monika Kaczoruk

Eutanazja – zabójstwo człowieka czy uśmierzenie bólu. Regulacje prawne wybranych państw świata

Regulacje prawne Francji

Również francuski Kodeks Karny odnosi się do eutanazji czynnej mającej znamiona zabójstwa. Według art. 221–222 Kodeksu Karnego eutanazja może przybrać dwa rodzaje zabójstwa, jako fakt dobrowolnego zadania śmierci osobie trzeciej – jest to czyn zagrożony karą 30 lat pozbawienia wolności. Natomiast w przypadku zabójstwa z premedytacją (art. 221–223) grozi dożywocie. W obecnie obowiązującym prawodawstwie francuskim eutanazja czynna może otrzymać jedną bądź drugą z wyżej wymienionych kwalifikacji. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż francuski Kodeks Karny przestępstwo zabójstwa traktuje jako działanie, tak więc eutanazja czynna nosi znamiona zabójstwa. Co ciekawe, w przypadku eutanazji biernej prawodawstwo francuskie traktuje ją jako zaniechanie działania, które nie podlega karze. Ponieważ wiąże się ona jedynie z zastosowaniem środków uśmierzających ból, które pośrednio mogą przyczynić się do śmierci pacjenta. Ten typ eutanazji, tzn. poprzez podanie substancji łagodzącej ból – nie podlega przepisom Kodeksu Karnego, ponieważ według obowiązującego prawa «jeśli lekarz ma świadomość, że podane przez niego leki uśmierzające lub minimalizujące ból prowadzą do przyspieszenia śmierci pacjenta, nie można mówić o jego intencji uśmiercenia chorego». W 2005 roku francuski rząd wprowadził także możliwość rezygnacji z leczenia pacjentom nieuleczalnie chorym, w terminalnym stadium choroby. Nawet jeśli doprowadzi to do

przyspieszenia śmierci – lekarze nie mogą nie spełnić tej woli. Prawodawstwo francuskie zakazuje dokonania eutanazji czynnej; w przypadku eutanazji biernej pacjent lub jego rodzina decyduje o kontynuacji bądź zaprzestaniu leczenia. Co ważne, w przypadku braku takiej zgody nie powstaje po stronie lekarza obowiązek ratowania życia pacjenta.

Źródło: Monika Kaczoruk, Anna Pacian, Jolanta Pacian, Hanna Skórzyńska, *Eutanazja – zabójstwo człowieka czy uśmierzenie bólu. Regulacje prawne wybranych państw świata*, „Hygeia Public Health” 2014, nr 49 (1), s. 19–25.

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z pytaniami postawionymi respondentom w sondażach opinii publicznej z Kanady i Polski. Następnie wykonaj zadania.

Oprac. na podst.: Angus Reid Institute, za Global News, Kanada 2014.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Oprac. na podst.: *Zaniechanie uporczywej terapii a eutanazja*, CBOS 2013.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-ND 3.0.

Materiały źródłowe do ćwiczeń 5 i 6

Źródło 1 – badania polskie

Oprac. na podst. *Zaniechanie uporczywej terapii a eutanazja*, CBOS 2013.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Źródło 2 – badanie kanadyjskie

Czy samobójstwo wspomagane przez lekarza powinno być dozwolone w następujących przypadkach:	Tak	Nie
nieuleczalna choroba, która się wkrótce zakończy	82%	18%
kiedy osoba doświadcza dużego bólu	76%	24%
choroba Alzheimera i obawa utraty świadomości i samodzielności w korzystaniu z toalety	67%	33%

Czy samobójstwo wspomagane przez lekarza powinno być dozwolone w następujących przypadkach:	Tak	Nie
brakuje możliwości zapewnienia medycznej opieki w zwalczaniu bólu i cierpienia	55%	45%
chęć kontroli momentu śmierci, aby ułatwić sprawy rodzinie	45%	55%

Oprac. na podst. Angus Reid Institute za globalnews.ca [dostęp: 21.10.2020].

Źródło 3 – badanie kanadyjskie

Czy samobójstwo wspomagane przez lekarza powinno być dozwolone w następujących przypadkach:	Tak	Nie
więzień skazany na dożywotnie więzienie chce zakończyć swoje życie	41%	59%
osoba cierpi na wiele rozmaitych schorzeń, np. cukrzycę, zapalenie stawów etc.	35%	65%
pacjent czuje się ciężarem dla rodziny	35%	65%
brak nadziei na przyszłość i chęci życia	33%	67%
chęć zlikwidowania wydatków na leczenie i opiekę w celu pozostawienia większego spadku	15%	85%

Oprac. na podst. Angus Reid Institute za globalnews.ca [dostęp: 21.10.2020].

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z wynikami badań i wykonaj zadania.

Łączna liczba legalnych zabiegów eutanazji czynnej i wspomaganych samobójstw na 1000 aktów zgonu w Holandii (Niderlandach), Belgii, Szwajcarii i stanie Oregon w USA w latach 2007–2017

* W Holandii (Niderlandach) i Belgii dozwolona jest eutanazja czynna i wspomagane samobójstwo. W Szwajcarii oraz w stanie Oregon dozwolone jest tylko wspomagane samobójstwo.

** Dane w liczbach na 1000 zgonów.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., oprac. na podst.: Gian Domenico Borasio, Ralf J Jox, Claudia Gamondi, *Regulation of assisted suicide limits the numer of assisted deaths*, „The Lancet”, 20.02.2019., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zapoznaj się z fragmentem wywiadu z [Wesleyem J. Smithem](#) i wykonaj zadania.

” Michał Płociński

Wesley J. Smith o osobach poddawanych eutanazji: Czy to są gorsi ludzie

Dziennikarz: Ale gdzieś jednak leży jakaś obiektywna granica między leczeniem a daremną terapią. Gdzie pan ją wyznacza?

Wesley J. Smith: To nie tak. Każdy człowiek może odmówić terapii, której nie chce się poddać. To święte prawo każdego chorego. Gdy umierał mój chory na alzheimera wujek, uczynił mnie swoim pełnomocnikiem i dał jasne polecenie: jeśli będzie już bardzo chory, nie chce dostawać żadnych antybiotyków. I gdy ten czas nadszedł, rzeczywiście odmówiłem leczenia w jego imieniu. A proszę mi uwierzyć, czułem się, jakbym wbijał wujkowi nóż w plecy. Naprawdę złamało mi to serce. Ale to było jego życzenie i wiem, że należy je uszanować.

Problem jest wtedy, gdy pacjent nie wydał żadnych instrukcji. A jeszcze poważniejszy – gdy podzielone zdania mają jego najbliżsi. W takiej sytuacji, uważam, powinniśmy jako społeczeństwo zawsze stawać po stronie bezbronного pacjenta. Nie mówię tu o poważnych, nieuleczalnych chorobach, ale pozbawienie niepełnosprawnej osoby podstawowej opieki, [...] to zwykła dyskryminacja. Jeśli taka sprawa trafia przed sąd, to stojąc przed wyborem śmierć lub życie, sąd powinien po prostu opowiedzieć się za życiem, bo tylko w ten sposób unikniemy dyskryminacji bezbronnej ofiary.

Źródło: Michał Płociński, *Wesley J. Smith o osobach poddawanych eutanazji: Czy to są gorsi ludzie*, 5.06.2019 r., dostępny w internecie: rp.pl [dostęp 29.07.2019 r.].

Dla nauczyciela

Autor: Maciej Batorski

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Eutanazja

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

zakres rozszerzony

II. Różnorodność kulturowa.

Uczeń:

11) analizuje i rozważa argumenty stron sporów światopoglądowych (np. na temat: aborcji, eutanazji, modyfikacji genetycznych, in vitro, związków partnerskich).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie,
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje podstawowe pojęcia związane z zagadnieniem eutanazji,
- porównuje rozwiązania prawne w kwestii eutanazji między różnymi państwami,
- analizuje stanowiska stron sporu o eutanazję,
- prezentuje własne stanowisko w sprawie eutanazji.

Strategie nauczania:

- metoda projektu.

Metody i techniki nauczania:

- metoda projektu,
- prezentacja multimedialna,

- gra sytuacyjna,
- dyskusja plenarna.

Formy zajęć:

- praca indywidualna,
- praca w grupach,
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki,
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale,
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Zajęcia przeprowadzone są metodą projektu. Na poprzednich zajęciach podział klasy na trzy grupy. Grupa I to „zwolennicy legalizacji eutanazji”, grupa II – „przeciwnicy legalizacji eutanazji”, grupa III – „osoby chore i cierpiące” stojące przed decyzją o dalszym swoim życiu. Wszyscy zapoznają się z materiałem bazowym.
2. Zadaniem dwóch pierwszych grup jest zebranie i opracowanie kontentu, czyli treści do zamieszczenia na stronie internetowej fikcyjnej organizacji pozarządowej, która próbuje przekonać społeczeństwo do swojego punktu widzenia. Jeżeli członkowie grupy mają odpowiednie umiejętności, mogą zgromadzone treści opublikować na własnej fikcyjnej stronie internetowej off-line.
3. Zadaniem osób z grupy III jest wcielenie się w autentyczną lub fikcyjną postać, która stoi przed trudnymi wyborami w życiu. Zgromadzenie informacji o postaci i próba zrozumienia jej sytuacji, np.:
 - siedemnastoletnia Noa Pothoven z Holandii (Niderlandów), cierpiąca na stres pourazowy i depresję po gwałcie, którego padła ofiarą, zmarła, gdy przestała przyjmować posiłki i napoje – postać autentyczna;
 - rodzice Noa Pothoven, odmawiający córce prawa do eutanazji – postacie autentyczne;
 - 42-letni Vincent Lambert, mężczyzna, który od wypadku motocyklowego w 2008 r. był utrzymywany w stanie wegetatywnym, został odłączony od aparatury podtrzymującej go przy życiu;
 - Rachel Lambert, żona utrzymująca, że należy przestać podtrzymywać Lamberta przy życiu – postać autentyczna;
 - rodzice Vincenta Lamberta, katolicy, niezgadający się z jego żoną – postacie autentyczne;

- 2-letni Alfie Evans, cierpiący na nieznaną chorobę neurodegeneracyjną – postać autentyczna;
- rodzice Alfiego Evansa, niezgadający się na odłączenie dziecka od aparatury podtrzymującej życie – postacie autentyczne;
- lekarze Alfiego Evansa, chcący odłączyć aparaturę medyczną podtrzymującą jego życie – postacie autentyczne;
- sparaliżowany od 30 lat Ramón Sampedro, domagający się prawa do eutanazji – postać fikcyjna, bohater filmu *W stronę morza* w reżyserii Alejandro Amenábara;
- inni fikcyjni bohaterowie filmu *W stronę morza* w reżyserii Alejandro Amenábara, w zależności od wielkości grup.

Faza realizacyjna

1. Grupa I prezentuje zebrane informacje lub zbudowaną stronę internetową, próbując przekonać audytorium do legalizacji eutanazji.
2. Grupa II prezentuje zebrane informacje lub zbudowaną stronę internetową, próbując odwieść audytorium od legalizacji eutanazji.
3. Osoby z grupy III krótko przedstawiają swoją rolę. Próbują na podstawie wysłuchanych racji obu stron sporu zaprezentować subiektywne punkty widzenia pacjentów, rodziców, lekarzy itd. na temat prawa do eutanazji i innych form przyspieszania śmierci.
4. Praca z multimediami – analiza wywiadu z prof. Brunonem Hołtysem.
5. Dyskusja plenarna. Nauczyciel wyjaśnia zasady dyskusji – to swobodna dyskusja wielu osób. Pozwala uczestnikom zaprezentować swoją wiedzę i przemyślenia. Nauczyciel otwiera dyskusję, przedstawia jej plan, zachęca do zabierania głosu, kontroluje czas wypowiedzi, podkreśla przechodzenie do kolejnych punktów dyskusji, wyznacza uczniom do podsumowania poszczególnych etapów, a potem jej całości. Temat dyskusji: „W jaki sposób przypisane w projekcie role wpłynęły na wasze zdanie w kwestii eutanazji? Czy chcielibyście, aby w naszym kraju eutanazja lub wspomagane samobójstwo były zalegalizowane?”

Faza podsumowująca

1. W ramach podsumowania uczniowie wykonują ćwiczenia 1–4. Wspólna analiza odpowiedzi.
2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują w domu ćwiczenia interaktywne 5–9.

Materiały pomocnicze:

E. Kübler-Ross, *Rozmowy o śmierci i umieraniu*, Warszawa 1979.

Eutanazja: Perspektywa religijno-medyczno-prawna, etyka kresu życia, red. B. Siwek, Lublin 1996.

W.J. Smith, *Kultura śmierci. Gdy medycynie wolno szkodzić*, „Medycyna Praktyczna” 2019.

Sonadże CBOS na temat eutanazji.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Wywiad z prof. Brunonem Hołtysem może być wykorzystany samodzielnie w fazie przygotowywania przez uczniów projektu.